יוצא לאור על ידי
מוסדות
"טוב וחסד"

בנשיאות הגאון
רבי יוסף חיים רווח
שליט"א

יוסף לקח

לקחי חן ומאמרים לפרשת השבוע

מלקחי הפרשה משיחותיו של מורינו הרב שליט"א

וַיַּאֲמֵן בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ: אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרוֹמְמֶנְהוּ: ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שְׁמוֹ: מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן: יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב: וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ נִצְּבוּ כְמוֹ נֵד נוֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֵב יָם: אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה' מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעֻזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כָּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ ה' עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה' מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: ה' יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאנָה כָל הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת: וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַה' כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא מָצְאוּ מָיִם: וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ מָרָה: וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵאמֹר מַה נִּשְׁתֶּה: וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ: וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁנֵים עָשָׂר עֵינֹת מָיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם: וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיָּבֹא כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְבַּר סִין אֲשֶׁר בֵּין אֵילִם וּבֵין סִינָי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיִּלֹּנוּ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל אַהֲרֹן בַּמִּדְבָּר: וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן מוּתֵנוּ בְּיַד ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבָּשָׂר בְּאָכְלֵנוּ לֶחֶם לָשֹׂבַע כִּי הוֹצֵאתֶם אֹתָנוּ אֶל הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהָמִית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב: וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אַל תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תֹסִיפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד עוֹלָם: (יד יג)

יש להבין, מה הקשר בין מה שלא יראו את מצרים עוד, לבין זה שאומר להם משה לחזות בישועת ה'?

כתב על כך בספר "**זקן אהרון**", כי טמון כאן יסוד נפלא בהנהגת השי"ת, ולקחו בצידו.

והוא, שכל דבר שנברא בעולם, נברא הוא למטרה מסויימת, ובהשלימו את ייעודו בזה העולם, הרי הוא כלה ונעלם. ולכן, רואים אנו שלהרבה דברים יש "בלאי", ואף אומות שלימות באות ונעלמות כלא היו, כדוגמת עמון ומואב שמשהביאו את רות ואת נעמי, סיימו את "תיקונם" בזה העולם.

ואף המצרים באו למטרה מסויימת, ובהשלימם את ייעודם, אחת דינם "להיעלם מן המפה", והמטרה שלשמה בראם השי"ת היתה, שעם ישראל טרם היותו לעם ירד לשם, ושם ישעבדו אותו בייסורי נפש וגוף, ויזדככו ויתלבנו, כמ"ש וְצָרְפָתִים כְּצָרוֹף אֶת הַכֶּסֶף (זכריה יג ט), ובו ברגע שיסיימו את הבירור, אין זכות קיום למצרים!.

על כן אומר משה לבנ"י התייצבו וראו את ישועת ה'! אחרי שבזכותם התקרבתם להשי"ת, (כמ"ש ז"ל (שמו"ר פ' כא, ה) ופרעה הקריב- הקריב את ישראל לאביהם שבשמים), לא תוסיפו לראותם! כי כבר אין להם זכות קיום..

הרי לנו, כי כלי הנשק האטרקטיבי ביותר כלפי הקמים עלינו, אם זה האויב הגשמי מאיראן, ואם זו מפלגה כזו או אחרת, יהיה כאשר נבין את המסר שנשלח אלינו, ונוסיף בהתקרבותינו להשי"ת, ע"י תורה ומעש"ט, אזי נראה אותם מתפוגגים ונעלמים כלא היו...

☆☆☆

ביאור נוסף, כתב ה"בני יששכר", על פי מאמר הכתוב (ירמיהו יז) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתִי אָתָּה". וכתב הזוה"ק (חדש, בלק) כי ההבדל בין רפואה שנעשתה ע"י השי"ת, לבין רפואה שנעשתה ע"י המלאך רפאל הוא, שרפואת השי"ת היא נצחית, משא"כ ע"י מלאך. וע"כ מבקש הנביא ואומר "רפאנו ה'", ואז נרפא לעולם. וכן אם תושיענו, אזי נוושעה תשועת עולם!

זהו שאמר הכתוב "כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ", ואמרו חז"ל (סנהדרין קא.) אם אין מחלה, רפואה למה?, ולפי דברינו יבואר, כי הכתוב מבטיחינו שלא תהא מחלה לעולם, ומדוע? כי הלא אני ה' רפאתי אותך!!

וכך אומרים חז"ל (ילקוט זכריה ט) אמר ה' לישראל, בעולם הזה הייתם נושעים ע"י בשר ודם, במצרים, ע"י משה ואהרן. בימי סיסרא, ע"י ברק ודבורה. במדין, ע"י השופטים. ומפני שהם בשר ודם, הייתם חוזרים ומשתעבדים. אבל לעתיד לבא, אני ה' בעצמי גואל אתכם, ושוב אינכם משתעבדים, שנאמר ישראל נושע בה' תשועת עולמים!

ובזה יומתק מאמר נעים זמירות ישראל, יאמרו "גאולי ה'", אלו שנגאלו בידי ה', "כי לעולם חסדו".... לפי זה יובן מאמר משה, כיצד תדעו שזו ישועת ה'? כי אשר ראיתם את מצרים היום, לא תוסיפו לראותם לעולם!

לקחי היום

אקטואליה בראי התורה

'שנת הבחירות' החלה. חובבי 'כסאות עור הצבי' כבר החלו להביע את דאגתם ה'כנה' לשלום העם היושב בציון, וליד כל מיקרופון רענן, מכבירים עלינו במלל נדוש, למען ביום פקודה נניח את הפתק המיוחל, שיתן להם עוד כמה שנים של משכורת מנופחת דלת תוצאות, עד, כמובן, לבחירות הבאות...

ובתוך זה שואלים אנו את עצמינו, האם באמת יתכן "מנהיג" אמיתי, כזה שבאמת ישליך עצמו מנגד למען שולחיו, או כזה העשוי ללא חת, ואך ורק את טובת עמו ידרוש בלא שום נגיעה אישית?!

ובכן, גם בזה, כמו בכל תחום אחר, לתורתינו הק' יש את התשובה למהותו ואופיו של מנהיג אידיאלי.

"משה רבינו". הוא לא ניתן כלל בכושר רטורי סוחף, הוא לא נחשב 'כריזמטי', אדרבה, היה הוא כבד פה וכבד לשון. והקב"ה כל-יכול אינו חפץ להעניק לו את התכונות הללו, כי לא באלה חפץ ה'.

גואלן של ישראל, נבחן דוקא במידותיו הנאצלות, ביושרו, ובמסירותו למען צאן מרעיתו.

הנה בפרשיות הקודמות ראינו מקרוב, אפס קצהו של הנהגה 'כאשר ישא האומן את היונק'. כאשר רואה הרועה הנאמן, כי קצרה ידו מהושיע, לא יכול להתאפק, ופונה בטרוניא כלפי מעלה, לאמר; למה הרעות לעם הזה. כאשר העונש על מילים אלו לא אחר לבא; "עתה תראה", העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות, כשאביאם לארץ! (רש"י)

והנה מצינו לחז"ל במקום אחר שאמרו, כי סיבת קבורת משה במדבר, היתה בכדי שלעתיד לבא יעלה הוא עמו את כל מתי המדבר. וא"כ לכאורה אין הדברים עולים בקנה אחד?!

וכתב על כך ה'אמרי משה', כי היא הנותנת! כיון שראה הקב"ה את מסירותו של מרע"ה לעמו, עד שהטיח דברים כלפי מעלה, למען הקל את סבלם, אמר הקב"ה, אין יותר ראוי ומתאים ממך להשאר עם מתי המדבר, ולו בכדי שבעתיד יזכו אף הם לעלות לאר"י.

ללמדך, כי 'מנהיגות' אינה 'שררה' או משכורת ורכב צמוד, 'מנהיג' הוא ההולך בראש המחנה, צר לו בצרתם, ושמח בשמחתם. ומשליך עצמו מנגד בעבורם.

ואליך רבש"ע אנו מתחננים! השיבה שופטינו כבראשונה---

לקח טוב

פרשת השבוע בהלכה ובאגדה

כָּל הַמְּזֻמָּלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רֹפְאֶךָ: (טו,כו)

- **כתב** בספר "**שערי רצון**", שיש שני סוגים של מחלה, האחת היא, צער וייסורים הבאים על האדם כעונש על עוונותיו, והשניה, היא הנשלחת לאדם כייסורים של אהבה, הבאים לקרבו לאלוקיו, ולמרק את שארית עוונותיו, כרופא הזה שחותך אבר מהאדם על מנת לרפאותו.
ועל-כך אומר הכתוב "כל המחלה אשר שמתי במצרים- היינו , מחלה הבאה כעונש על ששעבדו את ישראל-לא אשים עליך" ואם רואה אתה כי חלילה בכל זאת יש לך חולי, דע! "כי אני ה' רופאך" אין זה אלא ייסורים של אהבה, הבאים לרפאותך מחולי העוונות....

- **שני אנשים** נקלעו לפונדק, ובכיסו של האחד היה טמון סכום נכבד. באישון לילה, כאשר מיודענו ישן בשלוה, קם השני, וגנב מכיסו סכום של 2000$, ויהי בבוקר, כאשר קם הנגנב משנתו, והנה שוד ושבר! רואה הוא כי נגנב ממנו סכום כה נכבד. פנה הוא אל רעהו, ואמר לו, הלא יודעים שנינו כי רק אני ואתה ישננו כאן הלילה, ואם כן אין לי ספק כי אתה הוא הגנב! ובכן, כיון שיודע אני כי לא אוכל להוציא ממך את הסכום, שהרי אין לי עדים לכך שאתה הוא הגנב, על כן נותן אני לפניך את הברירה, או שתתן לי מחצית מהסכום, או שאומר עליך לחש הידוע לי, ואגרום לכך שיצאו לך כל השינים מהמקום!
אמר לו הגנב, אין אני מתיירא ממך! שהרי אף אילו תוציא את שיני, הרי אני הולך לרופא, ותמורת 500$ מחזיר הוא לי את כל השינים למקומם, ומדוע זה שאעניק לך כעת 1000$?
אמר לו חבירו; שוטה שבעולם! והלא אני הוא רופא השינים היחיד במקום זה, ואם לא תשיב לי את כספי הרי שאשאירך בלא שינים לנצח, וכדי ביזיון וקצף!...
כך, יכול הוא האדם לומר, מה לי שאשתדל כל כך בקיום המצוות, ואאבד תענוגות עולם הזה, אלך לי חופשי בעצת יצרי, ואם יבואו עלי ייסורים, הרי אני הולך אצל בית הרופאים, והם כבר ימצאו מזור לכל מכאובי..
אומר לו הקב"ה, שוטה שבעולם! הלא אני ה' רופאך! אין הרופאים הללו אלא מבצעים את שליחותי, על כן אם שמוע תשמע אל מצוותי, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך, ואם לאו, דע! כי אני ה' רופאך!...

- **ומעשה שהיה** בצדיק א' שהציעו לבתו שידוך, אדם בר אוריין שהיה גם במקצועו-רופא. הלך אותו צדיק אצל רבו ואמר לו, חושש אני לקחת שידוך שכזה, כי הלא אמרו חכמינו ז"ל; טוב שברופאים לגהינם!
אמר לו רבו, איך תאמר כך, והלא שמואל האמורא היה רופא (ב"מ פה:), ורבי חנינא היה רופא (יומא מט.), ואבא אומנא התעסק אף הוא ברפואה (תענית כא:), וכן הרמב"ם, ורבי בנימין הרופא, ועוד צדיקים וחסידים מגדולי האומה, וכי עליהם יאמרו שח"ו יהיו נוחלים גהינם?!
אלא, זאת עליך לדעת, כי יש רופאים, ויש רופאים. יש רופאים הבטוחים כי כל הצלחתם תלויה אך ורק בהם, ואין הרפואה באה מלמעלה, ויש רופאים היודעים כי אין הם אלא בשר ודם, וכל הצלחתם תלויה אך ורק בסייעתא דשמיא הבאה להם. על כן, הרופא המאמין, כשמתפלל תפילת שמו"ע, יודע הוא כי הרופא הוא הבוי"ת, ועל כך מתפלל גם את תפילת 'רפאינו'. אך הרופא המאמין ביכולות עצמו, הרי שאת תפילת 'רפאינו' הוא משמיט, ונותר בידו, א"כ, רק 17 ברכות, שהוא כמנין "טוב", לכן יפה אמרו חכמינו "טוב" שברופאים לגהינם....

- אמר על כך הגאון בעל ה"אבי עזרי" זצ"ל לרופאו האישי; היודע אתה מדוע טוב שברופאים לגהינם? כי שם נמצאים פצועים קשה, הזקוקים לו בדחיפות...

וְזֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: (טו ב)

- **במס'** שבת (קלג:) איתא, "זה אלי ואנוהו", התנאה לפניו במצוות, עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה, ספר תורה נאה, וכתוב בו לשמו בדיו נאה, בקולמוס נאה, בלבלר אומן, וכורכו בשיראין נאין. אבא שאול אומר, "ואנוהו", הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום, אף אתה היה חנון ורחום.
ודעת השאגת אריה (סי' ז) כי מצוה זו היא מ"ע דאורייתא, אך המהרש"א (שבת קד:) כתב כי זו מצוה דרבנן.
וי"ל שבזה נחלקו ת"ק ואבא שאול, שד' ת"ק שזו מצוה דאורייתא, וע"כ יליף לה מקרא. אך ד' אבא שאול, שהוא מדרבנן, ע"כ למד מהפסוק למילתא אחריתא.
אך כתב בספר **פרדס יוסף** כי יתכן שאבא שאול לא בא לחלוק, אלא להוסיף, וכך הוא כותב; וראיתי הרבה מדקדקים, ולא יחוסו על מעות לקנות אתרוג הדר וכד', אך כאשר מגיעים למצות צדקה המה כ"אבן". ועל כך אומר אבא שאול, אף שזו מצוה חשובה שיהיה לך אתרוג נאה לולב נאה, וכד', אך לא זה העיקר, אלא "מה הוא חנון אף אתה חנון ורחום"! וכשם שהוא זן את בריותיו ברחמים, ומספק להם את כל צרכיהם, אף אתה היה כן.
וכך אמרו דורשי רשומות על הכתוב (תהילים כב, ז) וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוי עָם, כי בין שונאיו של דוד המלך ע"ה היו רבים מדקדקים במצוות שבין אדם למקום, ולא היו מכניסים דבר מאכל לפיהם עד שבדקוהו שתי וערב, אם אין בו תולעת ח"ו, אך כשהיו מגיעים ל"בין אדם לחבירו", היו מוכנים לבלוע את חביריהם בעודם חיים, אמר להם דוד המלך, חשבו כי אני תולעת, ולא איש, והניחו לי לחיים ולשלום...

- **הקשה** הגאון "**אבני נזר**" (או"ח סי' ג) שהנה בגמ' ר"ה (כז.) אמרו שאם ציפה השופר בזהב, פסול משום חציצה. ואילו גבי לולב אמרי' (סוכה לז.) כל לנאותו אינו חוצץ?
ויש לומר, כי דין הידור נאמר רק בגוף המצוה, ועל כן בלולב שיש מצוה לאגדו, אין באגד משום חציצה, אם נעשה לנוי. אך בשופר שה'נוי' הוא חיצוני, ואינו מגוף המצוה, נוי כזה אם הוא חוצץ, הרי"ז פסול.
אך יש לשאול, שהרי במס' שבת (קלג:) איתא, שכורכין ס"ת בשיראין לנוי. ומשמע שיש מצות נוי גם שלא בגוף המצוה.
ויש לומר, כיון שנאמרה הלכה שאסור לאחוז ס"ת ערום (מגילה לב.) אם כן, אף הכריכה בה היא למצוה, ועל כן נחשב הנוי שבה לגוף המצוה.

יו"ל ע"י עמותת
"שי למורא" - "שלומי ירושלים"
ע"ר 58-050-9149
לתגובות והערות ולכל עניני הגיליון: ת.ד. 27252 מיקוד 21272 י-ם
דוא"ל: yosefflekach@gmail.com 052-7699595
לתרומות והנצחות: מזרחי-טפחות סניף 417
ח-ן 177146

להצלחת: יצחק בן סעדיה ומשפ', יצ"ק בן אסתר ומשפ', לע"נ: מכלוף בן מרים לפיוס השוק: רבקה בת שרה